

UZASADNIENIE

Zaskarżonym orzeczeniem z dnia 16 lutego 2017 roku, wydanym

w sprawie z wniosku Banku (...) S.A. z siedzibą w W.

z udziałem D. B. (1), B. Ł., S. Ś., M. Ś., I. C., S. C., Ł. B., K. T., P. T., A. T., K. Ł., (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej z siedzibą we W. i V. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, o stwierdzenie nabycia spadku oraz z wniosków K. Ł. i S. Ś. o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, Sąd Rejonowy w Pabianicach postanowił:

1) oddalić wnioski K. Ł. i S. Ś.

o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku,

2) stwierdzić, że spadek po T. B., zmarłej w dniu 19 stycznia 2010r. w P., ostatnio stale zamieszkałej w P., na podstawie ustawy nabyli:

- siostrzenica B. Ł. córka J. i K. – w 1/4 (jednej czwartej) części,

- siostrzeniec S. Ś. syn J. i K. – w 1/4 (jednej czwartej) części,

- bratanica I. C. córka W. i W. –
w 1/6 (jednej szóstej) części,

- bratanek Ł. B. syn W. i W. – w 1/6 (jednej szóstej) części,

- bratanica K. T. córka W. i W. – w 1/6 (jednej szóstej) części,

3) przyznać adw. R. T. ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Pabianicach kwotę 147,60 złotych tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną uczestnikowi postępowania M. Ś. z urzędu,

4) zwolnić A. Ś. z obowiązków kuratora uczestnika postępowania M. Ś. i przyznać jej wynagrodzenie za pełnienie obowiązków ze środków Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w P. w kwocie 60 złotych.

Postanowienie to zapadło na podstawie ustaleń faktycznych z których najistotniejsze były następujące:

T. B., córka R. i E., zmarła w dniu 19 stycznia 2010r. W chwili śmierci pozostawała w związku małżeńskim z L. B.. nie sporządziła testamentu

T. B. wiązała z Bankiem (...) S.A. umowa pożyczki, z której zmarła się nie wywiązała.

Przed Sądem Rejonowym w Pabianicach, pod sygn. akt I Ns 1113/12, toczyło się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku T. B., które zostało umorzone postanowieniem z dnia 24 stycznia 2013r.

W toku wskazanego postępowania oświadczenia o odrzuceniu spadku złożył mąż oraz wszyscy zstępni T. B.:

- mąż L. B. – w dniu 16 marca 2010r.,

- syn D. B. (1) – w dniu 16 marca 2010r.,

- wnuki – dzieci D. B. (1):

- D. B. (2) – w dniu 22 kwietnia 2010r.,
- P. B. – w dniu 22 kwietnia 2010r.,
- O. B. – w dniu 13 września 2010r.,
- córka K. S. – w dniu 16 marca 2010r.,
- wnuki – dzieci K. S.:
- M. S. (1) – w dniu 22 kwietnia 2010r.,
- M. S. (2) – w dniu 22 kwietnia 2010r.,
- A. S. – w dniu 15 września 2010r.,
- W. S. – w dniu 15 września 2010r.,

T. B. miała dwoje rodzeństwa: J. Ś. i W. B., którzy odrzucili spadek po T. B. w dniu 6 grudnia 2010r. - w toku postępowania toczącego się pod sygn. akt I Ns 125/10. Podczas rozprawy, na której obecni byli J. Ś. i W. B., sąd ogłosił postanowienie o wezwaniu dzieci ww. do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania. J. Ś. i W. B. zostali rozpytani na okoliczność adresów ich dzieci, zaś po rozprawie odpowiedzieli na zobowiązanie sądu do wskazania brakujących adresów ich dzieci. J. Ś. w pismach z dnia 24 maja 2011r. i 18 lipca 2011r. oświadczyła, że nie ma kontaktu z synem M. Ś..

J. Ś. ma troje dzieci: B. Ł., S. Ś. i M. Ś..

B. Ł. w dniu 3 czerwca 2011r. - w toku postępowania o stwierdzeniu nabycia po T. B., które toczyło się pod sygn. akt I Ns 125/10, doręczono odpis postanowienia o zawieszeniu postępowania. Jako przyczynę zawieszenia postępowania wskazano brak adresu M. Ś.. B. Ł. i S. Ś. w sprawie sygn. akt I Ns 125/10, doręczono również odpisy wniosku.

B. Ł. wystąpiła z wnioskiem o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po T. B. w dniu 2 września 2011r. a oświadczenie złożyła w dniu 5 grudnia 2011r. w sprawie sygn. akt I Ns 841/11. B. Ł. od matki dowiedziała się odrzuceniu przez nią spadku po T. B.. J. Ś. poinformowała córkę o tym fakcie krótko po rozprawie, na której złożyła oświadczenie.

B. Ł. ma trzech synów: M. Ł., R. Ł. i K. Ł.. W sprawie sygn. akt I Ns 841/11 oświadczenia o podrzuceniu spadku złożyli również M. Ł. i R. Ł.. K. Ł. był małoletni w chwili otwarcia spadku po T. B.. Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli udzielił B. Ł. zezwolenia na odrzucenie spadku po T. B. w imieniu K. Ł.. B. Ł. nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu K. Ł., który odrzucił spadek po T. B. w dniu 22 czerwca 2015 r.

S. Ś. odrzucił spadek po T. B. 22 czerwca 2015r. S. Ś. od matki dowiedział się odrzuceniu przez nią spadku po T. B.. J. Ś. poinformowała syna o tym fakcie, gdy ten odbywał karę pozbawienia wolności. S. Ś. opuścił zakład karny 30 kwietnia 2014r. W sprawie sygn. akt I Ns 1113/12 S. Ś. w dniu 22 czerwca 2012r. wniósł zażalenie na postanowienie umarzające postępowanie.

M. Ś. w dniu 20 października wniósł o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku i złożył oświadczenie tej treści w dniu 2 lutego 2017r. W chwili śmierci T. B. M. Ś. przebywał w Wielkiej Brytanii. Uczestnik nie utrzymywał kontaktów z rodziną. O śmierci spadkodawczyni M. Ś. dowiedział się dopiero na posiedzeniu sądu w dniu 27 września 2016r.

W. B. ma troje dzieci: Ł. B., K. T. i I. C.. Ł. B. w dniu

8 czerwca 2011r., a I. C. w dniu 31 maja 2011r. - w toku postępowania o stwierdzeniu nabycia po T. B., które toczyło się pod sygn. akt I Ns 125/10 - doręczono odpisy postanowienia o zawieszeniu postępowania. Jako przyczynę zawieszenia postępowania wskazano brak adresu M. Ś.. Ł. B. i I. C. w sprawie sygn. akt I Ns 125/10, doręczono również odpisy wniosku.

K. T. nadesłała do akt wskazanej sprawy kopię wypisu aktu notarialnego obejmującego jej oświadczenie o odrzuceniu spadku. K. T. utrzymywała kontakty z ojcem.

Ł. B. w dniu 13 września 2011r. wystąpił o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po T. B. i złożył takie oświadczenie w dniu 24 października 2011r. Ł. B. od swego ojca dowiedział się odrzuceniu przez niego spadku po T. B..

K. T. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po T. B. w dniu 4 sierpnia 2011 r. K. T. ma dwóch synów: A. T. i P. T. i w dniu 14 listopada 2011r. w ich imieniu złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po T. B.

I. C. i jej córka S. C. w dniu 2 września 2011r. wystąpiły z wnioskiem o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po T. B. i złożyły takie oświadczenia w dniu 31 października 2011r. I. C. od ojca dowiedziała się o odrzuceniu przez niego spadku po T. B.. W. B. poinformował córkę o tym fakcie krótko po rozprawie, na której złożył oświadczenie.

I. C., działając jako przedstawicielka ustawowa małoletniej J. C., w dniu 7 marca 2012r. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po T. B..

Oceniając materiał dowodowy Sąd Rejonowy podniósł, że ustalając sposób powzięcia przez S. Ś. wiadomości o odrzuceniu spadku przez jego matkę, oparł się na twierdzeniu tego uczestnika przedstawionego podczas składania zapewnienia spadkowego. Uczestnik wyjaśnił wówczas, że matka poinformowała go o tym fakcie, gdy przebywał w zakładzie karnym. S. Ś. na ostatnim terminie rozprawy zaprzeczył temu twierdzeniu, co sąd ocenił jako działanie zmierzające do uchylecia się od odpowiedzialności za długi spadkowe. Z zeznań uczestnika wynika, że miał on dobre relacje z matką, zatem trudno byłoby znaleźć wytłumaczenia dlaczego J. Ś. miałyby zachować w tajemnicy przed synem tak ważną informację. Z akt sprawy sygn. I Ns 1113/12 wynika, że J. Ś. była zainteresowana umożliwieniem swoim dzieciom złożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku. W dniu 22 czerwca 2012r. S. Ś. wniósł zażalenie na postanowienie umarzające postępowanie a zatem już wtedy wiedział o fakcie prowadzenia postępowania spadkowego po T. B. a zapewne również o odrzuceniu spadku przez swoją matkę.

W takich okolicznościach faktycznych, Sąd Rejonowy uznał, że

w sprawie w grę wchodzi dziedziczenie w ramach ustawowego porządku dziedziczenia w linii bocznej, gdyż małżonek i zstępni spadkodawczyni odrzucili spadek, a jej rodzice zmarli wcześniej (art. 931 k.c. i art. 932 k.c.).

Termin do odrzucenia spadku wynosi sześć miesięcy od dnia, w którym dowiedziała się o tytule swego powołania (art. 1015 § 1 k.c.). Także rodzeństwo spadkodawczyni, to jest J. Ś. i W. B., odrzuciło spadek, a więc do dziedziczenia mogli dojść zstępni rodzeństwa. Wszystkie dzieci rodzeństwa spadkodawczyni złożyły oświadczenia o odrzuceniu spadku, ale tylko oświadczenie M. Ś. zostało złożone w terminie przewidzianym w art. 1015 § 1 k.c. Termin na złożenie oświadczenia biegł dla każdego ze spadkobierców od powzięcia wiadomości o tytule swego powołania do spadku, tj. od powzięcia wiadomości o odrzuceniu spadku przez ich wstępnych. Uczestnicy postępowania powołując się na odrzucenie spadku, stosownie do art. 6 k.c., winni wykazać m.in. zachowanie terminu do złożenia oświadczenia czyli datę dowiedzenia się o odrzuceniu spadku przez ich wstępnych. Uczestnicy tego jednak nie uczynili. Zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie – poza przypadkiem M. Ś. – w jakiej dacie uczestnicy powzięli taką wiadomość. Materiał ten pozwala jednak na stwierdzenie, że J. Ś. i W. B. poinformowali swe dzieci o odrzuceniu spadku krótko po złożeniu tych oświadczeń. Skoro J. Ś. i W. B. odrzucili spadek w dniu 6 grudnia 2010r. i niezwłocznie poinformowali o tym swe dzieci, to oświadczenia złożone przez:

- B. Ł. – w dniu 2 września 2011r.,
- S. Ś. – w dniu 22 czerwca 2015r.,
- I. C. – w dniu 2 września 2011r.,
- Ł. B. – w dniu 13 września 2011r.,
- K. T. – w dniu 4 sierpnia 2011r.,

zostały uznane za złożone po terminie. Jedynie oświadczenie M. Ś. o odrzuceniu spadku zostało złożone w terminie. Uczestnik ten dowiedział się o odrzuceniu spadku przez jego matkę w dniu 27 września 2016r. Wynika to to z faktu wieloletniego przebywania uczestnika poza granicami kraju i zerwania kontaktów z rodziną. M. Ś. wystąpił o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku w dniu 20 października 2016r. i złożył takie oświadczenie w dniu 2 lutego 2017r., co skutkowało wyłączenie go od dziedziczenia.

Na podstawie art. 1019 § 2 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu. Na zasadzie art. 1019 § 2 w zw. z § 1 k.c. stosuje się w takim przypadku przepisy o wadach oświadczenia woli, z tym, że uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem a spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Przy ocenie istnienia błędu lub groźby w przypadku niezłożenia oświadczenia

o przyjęciu lub odrzuceniu spadku należy stosować ogólne przepisy Kodeksu cywilnego, tj. art. 84, 86, 87 i 88. Uprawnienie do uchylenia się od skutków niezachowania terminu do odrzucenia spadku wygasa w razie błędu z upływem roku od jego wykrycia. Z wnioskami o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia

o odrzuceniu spadku po T. B. wystąpili: K. Ł. - w dniu 10 lutego 2015r. oraz S. Ś. - w dniu 22 czerwca 2015r. Wniosek K. Ł. podlegał oddaleniu z uwagi na stwierdzenie, że uczestnik ten nie został powołany do dziedziczenia po T. B. gdyż do dziedziczenia doszła jego matka B. Ł. (która oświadczenie o odrzuceniu spadku złożyła po terminie). Z kolei wniosek S. Ś. nie mógł zostać uwzględniony z uwagi na jego złożenie po terminie. S. Ś. był uczestnikiem postępowania

w sprawie I Ns 125/10, w której wszyscy zstępni spadkodawczyni oraz jego matka złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku. Już wówczas uczestnik musiał mieć świadomość istnienia długów spadkowych. Postępowanie zostało umorzone postanowieniem z dnia 24 stycznia 2013r. Występując z wnioskiem o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku dopiero w dniu 22 czerwca 2015r. S. Ś. uchybił terminowi zakreślonemu przez art. 88 § 2 w zw. z art. 1019 § 1 i § 2 k.c.

Sąd przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu uczestnika M. Ś. określając jego wysokość na podstawie § 9 pkt 2

w zw. z §2 ust. 2 zd. 2 i ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. z dnia 25 lutego 2013r. Dz.U. z 2013 r. poz. 461) stosowanego przez § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) i § 22 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714).

Apelację od powyższego postanowienia złożyli uczestnicy Ł. B., I. C. i B. Ł.. Także K. T. i S. Ś. złożyli apelacje, ale zostały one odrzucone /postanowienia k. 461 i k. 627/.

Uczestnicy Ł. B. i I. C. zaskarżyli postanowienie w punkcie 2. w zakresie stwierdzenia, że spadek po T. B. po 1/6 części nabyły dzieci W. B.. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., które miało istotny wpływ na

wynik sprawy, przez dowolną ocenę materiału dowodowego prowadzącą do przyjęcia, że skarżący odrzucili spadek po terminie.

W konkluzji skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez częściowe oddalenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku (doprecyzowanym na rozprawie apelacyjnym, że chodzi o pominięcie skarżących w dziedziczeniu) z zasądzeniem na rzecz apelujących zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w I instancji.

/apelacja k. 421-426/

Uczestniczka B. Ł. zaskarżyła postanowienie w punkcie 2. w zakresie stwierdzenia, że nabyła spadek po T. B. w 1/4 części. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., które miało istotny wpływ na wynik sprawy, przez dowolną ocenę materiału dowodowego prowadzącą do przyjęcia, że skarżąca odrzucili spadek po terminie. W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez wyłączenie jej od dziedziczenia po spadkodawczyni, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w I instancji.

/apelacja k. 482-485/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacje okazały się zasadne.

Ustalony w I instancji stan faktyczny jest w przeważającej większości prawidłowy, zgodny ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co umożliwia Sądowi odwoławczemu przyjęcie tych ustaleń faktycznych za własne. Wyjątek dotyczy momentu dowiedzenia się przez zstępnych rodzeństwa spadkodawczyni o tytule powołania do dziedziczenia. W tym zakresie zasadne okazały się zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., które prowadziły do przyjęcia błędów w ustaleniach faktycznych. Zasada swobodnej oceny dowodów zakłada analizę całokształtu materiału dowodowego z wyciągnięciem wniosków, które są logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Kwestia ta wymaga rozwinięcia w kontekście poszczególnych apelacji.

Dla czytelności wyводу trzeba przypomnieć, że spadek po T. B., wobec odrzucenia spadku przez jej małżonka i zstępnych, podlegał dziedziczeniu ustawowemu w linii jej rodzeństwa, J. Ś. i W. B. bezspornie odrzucili spadek po terminie. Zgodnie z art. 1015 § 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Początek biegu tego terminu to główny element sporu w tej sprawie. Apelacja B. Ł. dotyczy dziedziczenia zstępnych J. Ś., a druga z wywiedzionych apelacji odnosi się do dziedziczenia zstępnych W. B..

Rację ma uczestniczka B. Ł., że złożone przez nią w dniu 5 grudnia 2011 roku oświadczenie o odrzuceniu spadku było w pełni skuteczne. Nie ma żadnych powodów do przyjęcia, że skarżąca o tytule powołania do dziedziczenia dowiedziała się już 6 grudnia 2010 roku, kiedy spadek odrzuciła jej matka. W tym zakresie Sąd Rejonowy dowolnie a nie swobodnie ocenił materiał dowodowy sprawy. Nie można poprzestawać na jednej i to bardzo nieostrej wypowiedzi uczestniczki, która w ramach wyjaśnień informacyjnych (potwierdzonych w przesłuchaniu bez rozwinięcia czy uszczegółowienia) powiedziała, że o sprawie spadkowej dowiedziała się od swojej matki – k. 145 akt niniejszej sprawy. Z wypowiedzi tej nie wynika, kiedy doszło do takiej rozmowy, bo stwierdzenie „jakoś szybko po tym jak mama sama złożyła oświadczenie” należało widzieć w kontekście całej wypowiedzi. Uczestniczka mówiła przecież, że nie pamięta czy o sprawie dowiedziała się od matki, czy z przesyłki sądowej. W takiej sytuacji należało sięgnąć również do innych okoliczności sprawy. Pierwsza przesyłka w sprawie spadkowej dotarła do uczestniczki 3 czerwca 2011 roku (k. 87 akt I Ns125/10). Doręczono jej wtedy tylko opis postanowienia o zawieszeniu postępowania, z którego nie wynikało nawet, że jej matka uczestniczy w tym postępowaniu – k. 76 akt

I Ns 125/10. Doręczenie odpisu wniosku nastąpiło 14 lipca 2011 roku (k. 110m akt I Ns 125/10). Od tego momentu są podstawy do przyjęcia, że rozpoczął bieg termin z art. 1015 § 1 k.c. Warto także podkreślić, że 31 sierpnia 2011

roku skarżąca stawiała się na termin rozprawy (protokół k. 111 akt I Ns 125/10), a już 2 września 2011 roku wystąpiła z wnioskiem o przyjęcie od niej oświadczenia o odrzuceniu spadku, co ostatecznie nastąpiło 5 grudnia 2011 roku (oświadczenie k. 17 akt I Ns 841/11). W sprawie I Ns 841/11 uczestniczka od początku powoływała się na wiedzę powziętą w związku

z wezwaniem na rozprawę w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku (wniosek k. 2, protokół rozprawy k. 16). Nic nie wskazuje na to, że w tamtym czasie uczestniczka chciała zafalszować rzeczywistość. W tej sytuacji całokształt okoliczności faktycznych sprawy prowadzi do wniosku, że uczestniczka dowiedziała się o tytule powołania do dziedziczenia z korespondencji sądowej, a jej oświadczenie o odrzuceniu spadku zostało złożone w terminie. Uzupełniająco należy wspomnieć, że nawet, jeśli termin z art. 1015 § 1 k.c. liczyć od pierwszego doręczenia w sprawie I Ns 125/10, to i tak oświadczenie skarżącej zostało złożone w terminie, bo sam wniosek wpłynął do sądu przed upływem omawianego terminu (tak, słusznie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 8 marca 2017 r., IV CZ 128/16, L.).

Od razu trzeba dodać, że dwóch synów skarżącej, to jest M. Ł. i R. Ł. złożyło oświadczenia o odrzuceniu spadku w sprawie I Ns 841/11 tego samego dnia, co ich matka. Żaden z nich nie miał dzieci. Nie została uregulowana sprawa trzeciego syna skarżącej – K. Ł., który w roku 2011 był jeszcze małoletni. Wprawdzie skarżąca uzyskała zgodę na odrzucenie spadku w jego imieniu (postanowienie k. 26 akt 312/11), ale czynności tej nie dokonano aż do 22 czerwca 2015 roku. Oświadczenie to zostało złożone w toku niniejszej sprawy (k. 145). Zresztą uczestnik ten miał świadomość przekroczenia terminu do odrzucenia spadku, bo wystąpił o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku (art. 1019 k.c.), ale jego wniosek został oddalony. Z kręgu zstępnych J. Ś. zostaje jeszcze S. Ś., który o tytule powołania dowiedział się w lipcu 2011 rok w związku z doręczeniem odpisu wniosku w sprawie I Ns 125/10, a spadek odrzucił dopiero 22 czerwca 2015 roku. Jego wniosek oparty na brzmieniu art. 1019 k.c. również został oddalony.

Druga z rozpoznawanych apelacji dotyczy zstępnych W. B.. Także w tym przypadku zgodzić się trzeba z apelującymi, że doszło do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., gdyż przyjęcie otwarcia terminu do odrzucenia spadku w dniu 6 grudnia 2010 roku było dowolne. Wprawdzie uczestnicy I. C. i Ł. B. wskazywali swego ojca jako źródło informacji o sprawie spadkowej (potwierdzone w zeznaniach wyjaśnienia z k. 144 odw. i 145). Jednak warto zauważyć, że fakt powzięcia wiedzy o tytule powołania do dziedziczenia skarżący wprost powiązał z korespondencją, którą uzyskał z sądu. Nie ustalono, kiedy dokładnie skarżący rozmawiali ze swym ojcem i jakie informacje przekazał im ojciec. Należało więc bliżej zbadać tę kwestię i ocenić pozostały dostępny materiał dowodowy. Tymczasem we wniosku o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku Uczestnik B. odwołał się do wiedzy uzyskanej z wezwania na rozprawę (wniosek k. 2 akt I Ns 859/11). Identycznie było w przypadku I. C. (wniosek k. 2 akt sprawy I Ns 840/11). Były więc podstawy do przyjęcia, że w ich przypadku termin biegnie od 14 lipca 2011 r. (dowody doręczenia k. 110b i k. 110k akt sprawy

I Ns 125/10). Dlatego ich oświadczenia o odrzuceniu spadku, które zostały złożone 24 października 2011 roku (uczestnik) i 30 października 2011 roku (uczestniczka) były w pełni skuteczne, zostały złożone w ustawowym terminie. Podobnie było z K. T.. W tym przypadku trzeba poczynić uwagę dodatkową. Mimo odrzucenia jej apelacji, zakres apelacji jej rodzeństwa obejmował dziedziczenie zstępnych W. B., co koresponduje także z brzmieniem art. 670 § 1 k.p.c., który nakłada na sąd obowiązek działania z urzędu w badaniu, kto jest spadkobiercą. W odniesieniu do K. T. uwypukleniu podlega okoliczność, że uczestniczka ta 4 sierpnia 2011 roku złożyła przed notariuszem oświadczenie o odrzuceniu spadku (k. 102-103 akt I Ns 125/10), w którym wprost odwołała się do korespondencji sądowej, która została jej doręczona w lipcu 2011 roku (wezwanie k. 99 akt I Ns 125/10), skutkując rozpoczęciem biegu terminu z art. 1015 § 1 k.c. W takiej sytuacji przyjęcie, że uczestniczka ta o tytule powołania do dziedziczenia dowiedziała się już w grudniu 2010 roku oparte było nie tyle na faktach, co na wnioskowaniu Sądu Rejonowego. Wnioskowanie to nie obejmowało jednak wszystkich elementów materiału dowodowego, który został zgłoszony w tej sprawie.

Dalsi zstępni W. B. nie wchodzili w grę jako osoby dziedziczące w niniejszej sprawie. Ł. B. nie miał dzieci. I. C. miała dwie córki – S. C., która jako osoba bezdzielna odrzuciła spadek w tym samym dniu co jej matka (k. 15 akt I Ns 840/11) i J. C.. Druga z córek uczestniczki była jeszcze małoletnia. Skarżąca w dniu 2 września 2011 roku wystąpiła o zgodę

na odrzucenie spadku w jej imieniu, a po jej uzyskaniu na podstawie postanowienia z 2 grudnia 2011 rok, już 1 lutego 2012 roku wystąpiła

o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniej, co ostatecznie stało się 7 marca 2012 roku (wniosek k. 2, postanowienie k. 14 akt I Nsm 376/11 oraz wniosek k. 2 i oświadczenie k. 10 akt I Ns 124/12). Natomiast K. T. miała dwóch synów – P. i A.,

w imieniu których spadek odrzuciła 14 listopada 2011 (oświadczenie k. 2- 3 akt I Ns 1070/11), a więc zdecydowanie przed upływem 6 miesięcy od jej oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu własnym.

W konsekwencji powyższych rozważań, jako jedyne osoby dziedziczące w porządku ustawowym po T. B., pozostali K. Ł. i S. Ś., którzy skutecznie spadku nie odrzucili. Ich udziały w spadku są równe (art. 932 § 5 k.c. w zw. z art. 931 § 2 k.c.). Jednocześnie Sąd Okręgowy dostrzega okoliczność, że K. Ł.

w chwili otwarcia spadku był małoletni, a więc dziedziczy z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie otwarcia spadku). Jednak okoliczność ta, z uwagi na zasadę, że orzeczenie

o stwierdzeniu nabycia spadku nigdy nie będzie tytułem egzekucyjnym, nie podlega ujawnieniu w sentencji rozstrzygnięcia. W przypadku K. Ł. trzeba także zauważyć, że zakresem zaskarżenia nie był objęty punkt 1. postanowienia, który dotyczy wniosku złożonego na podstawie art. 1019 § 3 k.c. Nie ma to jednak większego znaczenia, gdyż wniosek K. Ł. został oddalony jako bezprzedmiotowy. Nie zbadano jego merytorycznej zasadności, co oznacza, że droga do ewentualnego ponowienia wniosku nie jest zamknięta.

Z tych wszystkich względów, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw.

z art. 13 § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Interesy uczestników były wspólne – uregulowanie następstwa prawnego po T. B.. Nie wystąpiły żadne okoliczności, które nakazywały zastosowanie w sprawie art. 520 § 2 czy § 3 k.p.c.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi M. Ś. z urzędu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie § 12 pkt 2 w zw. z 16 ust. 1 pkt 1 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714 ze zm.).